

Verksamhetsrapport

för Nordiska Ministerrådets arbetsgrupp om Integrerad Produkt Policy – NMRIPP-gruppen 2005

1 SAMMANFATTNING – ÅRETS VIKTIGASTE RESULTAT

Osäkerhet kring NMRIPP-gruppens framtid har påverkat gruppens arbete under år 2005. Gruppen är ett samarbetsorgan mellan miljö-, konsument- och näringssektorerna i Nordisk Ministerråd och är som sådan fagligt och ekonomiskt avhängig av alla tre sektorer. I november 2004 beslutade Ämbetsmanskommittén för näring (ÄK-Näring) att dra sig ut ur NMRIPP-gruppen. Beslutet togs upp till revidering på kommitténs möte den 7-8 februari 2005, och under sitt nästa möte den 9 maj beslutade kommittén att fortsätta sitt deltagande, åtminstone tills utgången av år 2006. Senare på året fattades det ett beslut om en större ändring av Nordisk Ministerråds struktur, vilken bl.a. innebar att Ministerrådet för konsumentpolitik avvecklades som ett självständigt ministerråd. Därmed nedlades Ämbetsmanskommittén för konsumentfrågor (ÄK-K) som sådan. I slutet av året framkom det dock att konsumentsektorn kunde fortsatt engagera sig i NMRIPP-gruppens arbete, men någon oklarhet råder om formen.

Trots osäkerheten hann NMRIPP-gruppen under året arbeta intensivt med definiering av sin roll och planläggning av det framtida arbetet med uppföljning av den nya Nordiska Strategin för hållbar utveckling (HU-strategin), Miljöhandlingsprogrammet (MHP), Det innovations-politiska samarbetsprogrammet samt Samarbetsprogrammet på konsumentområdet. Gruppen genomgick samtliga målsättningar i de olika programmen, identifierade vilka målsättningar och aktiviteter som ligger innanför gruppens ansvarsområde enligt gruppens mandat, och övervägade hur dessa kunde följas upp på. Detta arbete resulterade i ett utkast till en 3-årig handlingsplan, vilket behandlades under gruppens möte i september och kommer att vedtas av gruppen i maj 2006.

Som konsekvens av den nämnda osäkerheten var det inte möjligt för gruppen att igångsätta en del nya initiativ. Dessutom slutförde gruppen ett antal pågående projekt.

Under våren 2005 publicerade NMRIPP-gruppen en handbok under titlen *Miljø-kommunikation til forbrugere – En nordisk håndbog* (ANP 2005:721). Publikationen är i praktiken en steg-for-steg vägledning för folk som jobbar med miljökommunikation till konsumenter. Handboken, vilken är ett resultat av NMRIPP-gruppens arbete på området i perioden 2002-2004, har varit mycket efterfrågat både inom och utanför Norden. Boken kommer att översättas till engelska i år 2006 för att möjliggöra en större spridning och påverkan, bl.a. på EU- och FN-nivå.

Under året lanserade gruppen ett pilotprojekt om ett gemensamt nordiskt kriterieformat för miljökritier vid offentliga inköp. Pilotprojektet är en fortsättning av den förstudien som genomfördes på uppdrag av ÄK-M under år 2004 och slutfördes i 2005. Genom det här arbetet kommer man att uppfylla mål 4.3.2 i MHP om "Sammenstilning af fællesnordiske kriterier og et benchmarking-system for grønne indkøb".

I slutet av året påbörjade gruppen förberedning för en internationell konferens om grön offentlig upphandling, vilken kommer att hållas i Norge i november 2006. Syftet med

konferensen är att styrka Nordens ledande roll på området, påverka utvecklingen i EU och bidra till Task Force om miljöanpassade inköp i Marrakech-processen.

Under året fortsatte NMRIPP-gruppen sin förberedning för ett större projekt om Gröna marknader och renare teknologier, ursprungligen enligt önskan från ÄK-M. Efter denna förberedning kommer projektet att kunna startas den 1 feb 2006 och slutföras i 2007. Genom en dyptgående studie av 3 relevanta fall (massa och papper, elektriska verktyg och energieffektiva byggnader) kommer man i projektet att identifiera de policyer, innovationsprocesser och -system som bidragit till en effektiv implementering, spridning och marknadsföring av miljöteknologier. Resultaten kan sedan överföras till övriga sektorer.

NMRIPP-gruppen har etablerad kontakt med Nordisk Innovationscenter (NICE) enligt förslag från ÄK-Näring. Planen är att få till ett närmare samarbete mellan dessa aktörer redan under 2006, särskilt m.h.t. att miljöteknologi blir med en stor sannolikhet ett nästa fokusområde hos NICE.

2 UPPFYLLELSE AV MHP'S MÅL, AKTIVITETER OCH FÖRVÄNTADE RESULTAT

Trots den osäkerhet som råder kring NMRIPP-gruppen har gruppen hunnit definiera sin roll m.h.t. de tre sektorernas handlingsprogram med syfte att säkra att gruppens arbete i programperioden kommer främst att handla om uppföljning av programmets aktuella målsättningar. En 3-årig handlingsplan för gruppen utarbetas just nu för att göra arbetet ännu mer målmedvetet. Planen innehåller en lista över konkreta initiativ för att följa upp på Miljöhandlingsprogrammets enskilda mål.

Det pågående arbetet med grön offentlig inköp syftar till att uppfylla MHP's mål 4.3.1 om att arbeta för "at den offentlige og private sektor tager miljøhensyn ved indkøb", samt mål 4.3.2 om "Sammenstilling af fællesnordiske kriterier og et benchmarking-system for grønne indkøb".

En översikt över NMRIPP-gruppens (och PA-gruppens) projekt och deras koppling till MHP's mål, aktiviteter och förväntade resultat finns i Bilaga 1.

3 GRUPPENS KONKRETA INSPEL TILL ÄK-M OCH MR-M MÖTEN

I arbetet med grön offentlig upphandling ingår det att ta fram ett första underlag till gemensama nordiska gröna inköpskriterier. Ursprungligen igångsattes detta arbete på uppdrag av ÄK-M. ÄK-M kommer löpande att orienteras om arbetsprocessen och ev. delresultat. Samma gäller faktiskt arbetet med gröna marknader och renare teknologier.

4 GRUPPENS KONKRETA INSPEL TILL INTERNATIONELLA FÖRHANDLINGAR

Grön offentlig upphandling är ett högt prioriterat område i alla nordiska länder och också inom EU, OECD och i Marrakech-processen. I EU's IPP-meddelande utmanas medlemsländerna att ta fram nationella handlingsplan om grön offentlig upphandling före utgången av år 2006. Dessa borde sedan revideras vart tredje år. Grön offentlig upphandling ingår också i ETAP. Vidare har OECD satt fokus på upphandlingsfrågan och tagit fram ett dokument härom. Som en led i Marrakech-processen har det nedsatts en TF (Task Force) om grön offentlig upphandling med Switzerland som "lead country".

De nordiska länderna är kommit mycket långt i arbetet med grön offentlig upphandling i europisk och global sammanhang. NMRIPP-gruppens arbete med gemensama inköpskriterier är banbrytande på detta område.

Som en del av ett projekt om "Life Cycle Oriented Standardization", vilket slutfördes i 2004, togs det fram en handbok för icke-miljöexperter som arbetar med standardisering på europisk och internationell nivå om hur miljöaspekter kan integreras i standardiseringsarbetet. Denna distribuerades under år 2005 och är blevet mycket väl mottagen i internationellt sammanhang, bl.a. hos CEN och ISO.

5 INFORMATIONSVERKSAMHET

NMRIPP-gruppen lägger vikt på att kunskap och resultat från gruppens aktiviteter sprids till relevanta målgrupper på ett så effektivt sätt som möjligt. Under år 2005 var gruppens informationsverksamhet främst i form av publicering av TemaNord-rapporter, vilka i ökad grad publiceras endast elektroniskt. Följande rapporter publicerades under året:

1. TemaNord 2005:505: Measuring the Environmental Soundness of Public Procurement in Nordic Countries
2. TemaNord 2005:513: Environmental Information in Instructions for Use of Consumer Products
3. ANP 2005:721: Miljøkommunikation til forbrugere – En nordisk håndbog

I tillägg publicerade gruppen två broschyrer ("Ett gott köp") på 5 olika språk med vägledning för offentlig grön upphandling. Den ena har som målgrupp lokalpolitikare och ledare i den offentliga sektorn. Denna sätter inköp i perspektiv og serverar ett utkast till inköbspolicy. Den andra ger teoretiska och praktiska råd för offentliga upphandlare.

6 SAMARBETE MED ÖVRIGA GRUPPER OCH SEKTORER

NMRIPP-gruppen är en tvärsektoriell grupp. Därmed är samarbete mellan två eller tre sektorer en grundläggande förutsättning för alla gruppens aktiviteter. NMRIPP-gruppen har redan från början haft ett nära samarbete med PA-gruppen. De två grupperna har ett gemensamt sekretariat.

Mervärdet i ett samarbete med övriga grupper och sektorer ligger generellt i de övriga aktörernas bidrag inom området. Inga specifika problem har förekommit vid sådana samarbeten enligt NMRIPP-gruppens erfarenheter. Processer blir självklart lite tyngre och långsammare när fler aktörer dras in, därför bör samarbetets fördelar och nackdelar övervägas vid varje enskilt tillfälle.

7 PROJEKTKATALOG

Det hänvisas till den samlade projektkatalog på gruppens hemsida; <http://www.norden.org/miljoe/sk/NMRIPP.asp>. Projekten beskrivs med relevant information under "projektverksamhet". I 2006 kommer katalogen att ersättas av en sökbar projektdatabas. Samtliga NMRIPP-projekt har redan lagts in i denna.

8 GRUPPENS SAMMANSÄTTNING

NMRIPP-gruppens medlemmar den 31 december 2005:

Gert S. Hansen, Miljøstyrelsen, Danmark, ordförande
Birgitte Spühler Hansen, Erhvervs- og Boligstyrelsen, Danmark
Grethe Torrissen, Miljøverndepartementet, Norge
Helena Bergström, Konsumentverket, Sverige
Jacob P. Joensen, Heilsufrøðiliga Starvsstovan, Färöarna
Karin Klingspor, Naturvårdsverket, Sverige
Kjersti Larssen, Barne- og familiedepartementet, Norge
Riitta Jalkanen, Konsumentverket, Finland
Risto Ranki, Handels- og industriministeriet, Finland
Sigurbjörg Sæmundsdóttir, Umhverfissráðuneytið, Island
Taina Nikula, Miljöministeriet, Finland
Tomas Gärdström, NUTEK, Sverige

Stefán Gíslason, Environice, Island, sekreterare

Se gruppens hemsida ang. gruppens mandat.

NMRIPP-gruppen höll tre möten under 2005; i Köpenhamn den 15 april, i Stockholm den 22 juni och i Helsinki den 13-14 september.

Den 31 december 2005 hade NMRIPP-gruppen inga formella undergrupper, men tre av de fyra grupper som fanns i 2004 höll på med att avsluta sina projekt. Ett beslut om en ny undergruppstruktur kommer att fattas i januari 2006. Information om NMRIPP-gruppens undergrupper finns på NMRIPP-gruppens hemsida under "Undergrupper".

9 EKONOMISK REDOVISNING

Tabell 1. Översikt över medel till rådighet 2005

Beviljningsmyndighet	DKK
NMRS miljö (ÄK-M)	600.000
NMRS konsument (ÄK-K)	300.000
NMRS Näring (ÄK-Näring)	75.000
Överfört fria medel från år 2004	1.012.725
Sum (medel till rådighet 2005)	1.987.725

Tabell 2. Översikt över medel till projekt/aktivitet 2005

Projekt/aktivitet	Medel till rådighet 2005	Kontrakt-bundna medel 2005 + inte utbetalda kontrakt-bundna medel 2004	Inte kontrakt-bundna medel pr. 31.12.2005	Kommentar
Industriell Symbios i Norden		59.585		I slutfas
Gröna marknader och renare tekn. (proposal)	50.000		2.834	Slutfört
Konsumentinfo & -adfærd i et miljøperspektiv			70.843	Slutfört
Att framgångsrikt marknadsföra Svanen	30.000	85.946		I slutfas
Life Cycle Oriented Standardization			-199	Slutfört
EIA of Product Standards		250.000		Avslutas
Miljökriterier i anbud			-8.662	Slutfört
Brosjyrer om grønne offentlig innkjøp			-9.253	Slutfört
Forstudie om nordiske grønne innkjøpskriterier			15.600	Slutfört
Nordiske innkjøpskriterier – pilot prosjekt	285.000	221.660		
Internationell konferens om GGG (förberedn.)	95.000	62.163		
Resekostnader för undergrupper	300.000		252.824	
NMRIPP-gruppens sekretariat	240.000		-7.169	
Tryckkostnader	100.000		48.126	
Fria medel	887.725		887.725	
Sum	1.987.725	679.354	1.252.669	

Som framgår av tabell 2 hade NMRIPP-gruppen i slutet av år 2005 fria medel på 1.252.669. I denna sum ingår ett belopp på 1.000.000 DKK som gruppen reserverat för projektet kring Gröna marknader och renare teknologier som kommer att igångsättas den 1 feb 2006.

Fördelning på de tre pelarna 2005 var cirka:

Norden 75%
 EU 20%
 Närområdena 5%

Tabell 3. Översikt över sekretariatsmedel 2005

Bruk av medel	DKK	Kommentar
Lön	172.805	
Resor	43.869	
Administration	30.495	
Övrigt	0	
Total	247.169	Budget 240.000

Borgarnes 2 februari 2006
 Stefán Gíslason, sekreterare för NMRIPP-gruppen

Bilaga 1: Oversigt over målsætningerne i det nordiske Miljøhandlingsprogram 2005-08 Tema 4

Overordnet målsætning: TEMA 4: Bæredygtig produktion og forbrug: At fremme en udvikling som bygger på bæredygtig produktion og konsumtion og frakobling af miljøbelastning fra økonomisk vækst. Hertil kommer nordiske indspil til udvikling og fremme af brugen af økonomiske styringsmidler, forebyggelse af mængden af affald og udslip af klimagasser, øget genanvendelse af affald, bedre miljøkundskab i befolkningen og i virksomhederne, bedre produktinformation samt fremme af grønne markeder og bæredygtig og renere teknologi.			
Del-målsætning	Konkrete initiativer	Konkrete projekter	Ansvarlig arbejdsgruppe(r)
4.1. Generelt	9.1 4.1.1. <i>Norden vil satse på økonomisk effektivitet, miljøteknologi samt løsninger, som støtter social innovation og nye alternative løsninger.</i>	Nordic guideline on cost-benefit analysis of management of waste and resources, 2005	PA
		Gröna marknader och renare teknologier, 2006	NMRIPP
	9.2 4.1.3. <i>Miljømæssig tilpasning af konsumtion og produktion.</i>	Hushållsavfallets produktsammansättning, 2006	PA
		Optimal livstid av produkter, 2006	PA
		Pilotprosjekt for utvikling av et felles nordisk format for miljøkriterier for offentlige innkjøp, se 4.3.1	
	9.3 4.1.6. <i>Ressourceeffektivitet, logistik og genanvendelse af materialer skal forbedres.</i>	Hushållsavfallets produktsammansättning, se 4.1.3	PA
4.2. Renere produktion og affald: At arbejde for at forebygge og mindske produktionens og konsumtionens negative påvirkning af miljøet samt bidrage til effektiv anvendelse af naturressourcerne gennem hele deres livscyklus.	4.2.1. Der skal arbejdes med forholdet mellem affaldsproduktion og økonomisk vækst eventuelt eksemplificeret med udvalgte affaldsstrømme.	Nordic guideline on cost-benefit analysis, se 4.1.1	PA
	4.2.2. Indspil til EU's arbejde med en helhedsstrategi for forebyggelse og genanvendelse af affald samt andre affaldsrelaterede EU-regler.	Finansiell garanti for EE-produkter, PA, 2005 Europeisk workshop om behandling av EE-avfall, PA, 2005	PA
		Nordic guideline on cost-benefit analysis, se 4.1.1 Minimering av lukt från kompostering av källsoreterat matavfall genom processoptimering, PA, 2005 Leachate treatment technology, PA, 2006 Definition af affald og produkt, PA, 2006	PA

		EE-salg på Internet, PA, 2006	
4.2.3. Der vil blive arbejdet for at reducere risici ved kemikalier i produkter og affald samt at standse brug af problematiske kemikalier i produkter.	Pollutant Release and Transfer Register (PRTR), Scoping study on Products, PA, 2005		PA
4.2.4. Samarbejdet mellem nordiske overvågningsmyndigheder af grænseoverskridende affaldstransporter skal videreføres.	Transport av avfall – workshop, PA, 2006		PA
4.2.5. Opbygning af et nordisk netværk vedrørende livscyklus (NorLCA), som skal være et fysisk og elektronisk netværk for tværfaglig livscyklusviden og formidling, som indsamler og formidler eksempler.	NorLCA, PA, 2005, (fortsat fra 2003-2004)		PA
4.2.6. Inden for miljø-, konsument- og næringsområdet vil man samarbejde om integreret produktpolitik (IPP) samt bæredygtig produktion og konsumtion på internationalt og europæisk niveau med henblik på at komme med indspil til EU's IPP strategi.	Optimal livstid av produkter, se 4.1.3		PA
4.2.7. I arbejdet for at ændre produktions- og forbrugsmønstre vil man styrke og udvide aktiviteter omkring Lokal Agenda 21, miljøledelse og bedste tilgængelige teknologi (BAT) i Norden og nærområderne ved at udvikle en fælles vidensbase om gode Lokal Agenda 21idéer.	Forprojekt om miljøledelsessystem for SMEs, PA, 2005		PA
	BAT i fordonsverkstäder, PA, 2005 BAT i fordonstvättar, PA, 2005 BAT i småbåtshamnar, PA, 2005, (fortsat fra 2004)		PA
4.2.8. Der arbejdes bl.a. med at opbygge kapacitet i nærområderne for bæredygtig produktion og forbrug med hensyn til lokale behov.			PA/NMRIPP
4.2.9. Viden om udslipsstandarder og rene og mere ressourceeffektive teknologier samt videreudvikling og information om miljøledelsessystemer er vigtige nordiske opgaver.	Se alle PA-gruppens projekt under 4.2.7 Utsläpp från små skebbsvarv, PA, 2006		PA
4.2.10. Der arbejdes for at prioritere miljøteknologi i forhold til EU's handlingsplan for miljøteknologi (ETAP).			PA/NMRIPP
4.2.11. I arbejdet for at udvikle og synliggøre gode, nordiske eksempler på bæredygtig produktion vil miljøkundskab blive forsøgt integreret i alle sektorer og i hele produktionskæden herunder produktudvikling.			PA/NMRIPP

	4.2.12. Der vil blive udarbejdet forslag til initiativer, som sikrer at brugerne, beslutningstagerne og producenterne får større miljøkompetence og adgang til miljørelateret information om varenes indhold, miljøpåvirkning og anvendelse.	PRTR, se 4.2.3	PA/NMRIPP
	4.2.13. Resultaterne af arbejdet for renere produktion og produkter samt begrebet livscyklus vil blive brugt i samarbejdet med nærområderne og Rusland.		PA/NMRIPP
	4.2.15. For at reducere affaldsmængderne i havet, vil man arbejde for at kortlægge tiltag for skibsassald, inklusive incitamenter for indlevering af affald i havne.	Affald i havner og affaldshandlingsplan for havner, PA, 2005 Utsläpp från små skebbsvarv, se 4.2.9	PA
	4.2.16. Der vil blive arbejdet for at ændre holdninger samt for at gennemføre en harmonisering af det nordiske regelværk.		NMRIPP/MØ
4.3. Grønne markeder og offentlig indkøb: At stimulere til innovation og nytænkning med sigte på at mindske samfundets totale miljøbelastning og ressourceforbrug samt fremme næringslivets konkurrenceevne, grønne markeder og beskæftigelsen.	4.3.1. Der vil blive arbejdet for, at den offentlige og private sektor tager miljøhensyn ved indkøb.	Pilotprosjekt for udvikling av et felles nordisk format for miljøkriterier for offentlige innkjøp, NMRIPP, 2005 Konferens om grøn offentlig upphandling, NMRIPP förberedning 2005, genomförande 2006	NMRIPP
	4.3.2. Sammenstilning af fællesnordiske kriterier og et benchmarkingsystem for grønne indkøb.	Pilotprosjekt for udvikling av et felles nordisk format for miljøkriterier for offentlige innkjøp, se 4.3.1	NMRIPP
	4.3.4. Der skal udarbejdes eksempler på "Best Practice" inden for miljøteknologi, som har bidraget til økonomisk udvikling.	Gröna marknader och renare teknologier, se 4.1.1	NMRIPP/MØ
	4.3.5. De nordiske lande skal fortsætte med at støtte, udvikle samt sprede information om det fællesnordiske miljømærke Svanen.		NMRIPP/MØ
4.4. Miljøøkonomi: At skabe en økonomisk udvikling og værdiforøgelse som bygger på bæredygtig produktions- og forbrugsmønstre, hvor miljøbelastning er frakoblet økonomisk vækst.	4.4.4. Udvikling af alternative muligheder for brug af økonomiske styringsmidler inden for områder som: affald, emballage og biologisk mangfoldighed.	Nordic guideline on cost-benefit analysis, se 4.1.1	PA/MØ